

KULTŪROS, FILOSOFIJOS IR MENO INSTITUTAS
CULTURE, PHILOSOPHY AND ARTS RESEARCH INSTITUTE

TRIDENTO
VISUOTINIO BAŽNYČIOS
SUSIRINKIMO (1545–1563)
ĮTAKA LIETUVOS KULTŪRAI

Susirinkimo idėjų suvokimas ir sklaida
Vidurio Europos rytuose

Mokslo straipsnių ir studijų rinkinys

THE ECUMENICAL COUNCIL
OF TRENT (1545–1563)
AND THE CULTURE OF LITHUANIA

Reception and Transmission
of the Council's Ideas in East-Central Europe

Selected Articles

VILNIUS
2009

TURINYS / CONTENTS

Pratarmė / Introduction / **9**

Gianfranco RAVASI

Greeting Address to the Participants of the Conference / Sveikinimo laiškas konferencijos dalyviams / **12**

I. TRIDENTAS IR KATALIKIŠKASIS PASAULIS / TRENT AND THE CATHOLIC WORLD

Uwe Michael LANG

Tamquam cor in pectore: The Eucharistic Tabernacle Before and After the Council of Trent / **16**

Tamquam cor in pectore: tabernakulio kilmė ir raida po Tridento susirinkimo / **23**

Alex STOCK

Jüngling oder Taube? Eine Nachtridentinische Kontroverse um die Darstellung des Hl. Geistes / **25**

Jaunuolis ar balandis? Potridentinė diskusija Šv. Dvasios atvaizdų klausimu / **32**

Lydia SALVIUCCI INSOLERA

L'arte cristiana e l'influsso dei trattati d'arte dopo il Concilio di Trento / **33**
Meno traktatų įtaka krikščioniškajai dailei po Tridento susirinkimo / **44**

II. TRIDENTO DVASIA ABIEJŲ TAUTŲ RESPUBLIKOJE: ŽMONĖS, VIETOS, REGIONAI / THE SPIRIT OF TRENT IN THE POLISH-LITHUANIAN COMMONWEALTH: PEOPLE, PLACES, REGIONS

Alojzy SZORC

Biskup wileński Walerian Protaszewicz Szuszkowski we współpracy z biskupami warmińskimi Stanisławem Hozjuszem i Marcinem Kromerem w dziele potrydenckiej odnowy Kościoła / **46**

Vilniaus vyskupo Valerijono Protasevičiaus Šuškovskio bendradarbiavimas su Varmijos vyskupais Stanislovu Hozijumi ir Martynu Kromeriu potridentinio Bažnyčios atnaujinimo darbe / **64**

Dalia VASILIŪNIENĖ

Žemaičių Kalvarija katalikiškosios reformos kontekste / **66**

The Calvary of Samogitia in the Context of the Catholic Reform / **88**

Rūta KAMINSKA

Construction History of Krāslava St. Louis Church in the Historical and Artistic Context of the Region / **90**

Kraslavos Šv. Liudviko bažnyčios statybos istorija regiono istoriniame ir meniniame kontekste / **113**

Ewa KOCÓJ

Koronowane wizerunki maryjne z pogranicza polsko-litewskiego. Z historii zwyczaju w XVII–XIX wiekach / **116**

Karūnuotieji Lietuvos ir Lenkijos paribio Švč. Mergelės Marijos paveikslai. Iš XVII–XIX a. papročio istorijos / **136**

Piotr CHOMIK

Przemiany religijności wyznawców Kościoła prawosławnego na obszarze Wielkiego Księstwa Litewskiego od drugiej połowy XVI wieku do połowy XVII wieku / **138**

Pamaldumo permainos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Stačiatikių Bažnyčioje XVI a. II pusėje – XVII a. viduryje / **152**

**III. PAMOKSLAVIMO IR DVASININKIJOS REFORMOS ABIEJŲ
TAUTŲ RESPUBLIKOJE / THE REFORMS OF HOMILETICS AND
CLERGY IN THE POLISH-LITHUANIAN COMMONWEALTH**

Viktorija VAITKEVIČIŪTĖ

Tridento visuotinio Bažnyčios susirinkimo nutarimai ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės katalikiškas Baroko pamokslas / **156**

The Decrees of the Council of Trent and the Baroque Catholic Sermon in the Grand Duchy of Lithuania/ **172**

Andrzej KOPICZKO

Kaznodziejstwo i nauczanie religii w diecezji warmińskiej po reformie trydenckiej / **174**

Pamokslavimas ir tikėjimo mokymas Varmijos vyskupijoje po Tridento reformos / **192**

Jan KOPIEC

Duchowość duszpasterza potrydenckiego na przykładzie diecezji wrocławskiej / **193**

Potridentinio sielovadininko dvasingumas (Vroclavo vyskupijos pavyzdys) / **204**

Liudas JOVAIŠA

Castus, doctus, diligens, devotus: tridentinio sielovadininko formavimas(is) Žemaičių vyskupijoje / **206**

Castus, Doctus, Diligens, Devotus: the Formation of Tridentine Parish Priest in the Diocese of Samogitia / **219**

Wioletta PAWLIKOWSKA

Konkubiny w życiu prałatów i kanoników wileńskich w XVI–XVII wieku. Uwagi o recepcji uchwał Soboru Trydenckiego w Wielkim Księstwie Litewskim / **221**

Konkubinos Vilniaus prelatų ir kanauninkų gyvenime XVI–XVII a. Pastabos apie Tridento susirinkimo nutarimų recepciją Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje / **234**

**IV. TRIDENTAS IR PROGRAMINĖS LIETUVOS KULTŪROS
PERMAINOS / THE TRENT AND THE LITHUANIAN CULTURE**

Jūratė TRILUPAITIENĖ

Lietuvos bažnytinės muzikos pokyčiai Tridento visuotinio Bažnyčios susirinkimo šviesoje / **238**

The Changes in Lithuanian Sacred Music in the Light of the Council of Trent / **254**

Gražina Marija MARTINAITIENĖ

Lietuvos katalikų bažnyčių paramentai iki ir po Tridento / **256**

Pre-Tridentine and Post-Tridentine Paraments in Lithuanian Catholic Churches / **277**

Aleksandra ALEKSANDRAVIČIŪTĖ

Simbolinės potridentino altoriaus dekoru prasmės / **279**

Symbolic Meaning of the Post-Tridentine Décor of the Altars / **308**

**V. TRIDENTO ATBALSIAI VAIZDUOJAMOJOJE DAILĖJE / POST-
TRIDENTINE ECHOES IN THE FIGURATIVE ARTS**

Aušra VASILIAUSKIENĖ

Jėzaus kūdikystės istorija Lietuvos Baroko dailėje: ikonografinis aspektas / **312**

History of Jesus Childhood in Lithuanian Baroque Art: Iconographic aspect / **336**

Sigita MASLAUSKAITĖ

Karalaičių reforma: šv. Kazimieras tarp šventųjų valdovų XVII a. jėzuitų leidiniuose / **339**

The Reform of the Princes: St. Casimir among the Saint Rulers in the 17th Century Jesuit Publications / **371**

Rūta JANONIENĖ

Potridentinių idėjų atspindys Vilniaus bernardinų konvento tapybos ciklo paveiksluose / **374**

Reflection of Post-Tridentine Ideas in the Painting Cycle of Bernardine Convent in Vilnius / **394**

Asta GINIŪNIENĖ

Bernardinų įnašas į Kryžiaus kelio sklaidą XVIII a. vid. – XIX a. vid. / **396**

Contribution of the Bernardines to the Spread of the Way of the Cross in the mid-18th – mid-19th century / **431**

Dalia KLAJUMIENĖ

Religiniai XVIII–XIX a. ant stiklo tapyti paveikslėliai Lietuvoje / **433**

Religious 18th–19th Century Pictures on Glass in Lithuania / **452**

Asmenvardžių rodyklė / Index of Names / **455**

Vietovardžių rodyklė / Index of Places / **466**